

Tämä sivu on konekäännetty [\[Linkki\]](#). Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonmukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme](#) [\[Linkki\]](#).

Euroopan oikeusasiamiehen päätös Euroopan elintarviketurvallisuusviranomasta (EFSA) vastaan tehtyä kantelua 346/2013/SID koskevan tutkimuksen päättämisestä

Päätös

Kanteluasia 346/2013/SID - Tutkittavaksi otetut kantelut, pvm 20/03/2013 - Päätökset, pvm 28/01/2015 - Toimielin, jota kantelu koskee Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (Kriittinen huomautus) |

Kantelija on Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimiva valtiosta riippumaton järjestö, joka seuraa geeniteknologian kehitystä. Se valitti siitä, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA) käsittelee väitettyjä eturistiriitoja koskevia kysymyksiä, joihin osallistuu muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevän EFSA:n työryhmän jäseniä.

Oikeusasiamies katsoi, että EFSA:n olisi pitänyt pyytää yhtä työryhmän jäsentä toimittamaan sille yksityiskohtaiset tiedot yliopistollisen työnantajansa ja muuntogeenisiä hyönteisiä edistävän bioteknologiayrityksen välisestä taloudellisesta suhteesta. Oikeusasiamies ehdotti lisäksi, että EFSA:n olisi tarkistettava eturistiriitoja koskevia sääntöjään ja niihin liittyviä ohjeita ja lomakkeita, joita se käyttää sidonnaisuuksia koskevissa ilmoituksissa.

Kantelun tausta

1. Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisjärjestön, joka seuraa geeniteknologian kehitystä, tekemä valitus koskee väitettä, jonka mukaan EFSA ei ole ratkaissut eturistiriitoja, jotka liittyvät geneettisesti muunnettuja hyönteisiä käsittelevän työryhmän tiettyihin jäseniin. Se valitti myös siitä, että EFSA:n väitettiin jättäneen sisällyttämättä muuntogeenisten hyönteisten nauttimista muuntogeenisistä eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden ja rehujen riskinarviointia koskevista ohjeista järjestetyssä julkisessa kuulemisessa. Työryhmä aloitti työnsä vuonna 2010 ja sai työnsä päätökseen vuonna 2013.

Tutkimus

2. Oikeusasiamies aloitti kantelua koskevan tutkimuksen ja yksilöi seuraavat väitteet ja väitteet:

Väitteet:

- 1) EFSA ei ole käsitellyt asianmukaisesti muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevän työryhmän tiettyihin jäseniin liittyviä eturistiriitoja.
- 2) EFSA ei käsitellyt asianmukaisesti geneettisesti muunnettujen hyönteisten nauttimista koskevaa kysymystä muuntogeenisten eläinten ympäristöriskien arviointia koskevan ohjeasiakirjan luonnoksessa, jonka se antoi kuulemista varten kesäkuussa 2012.

Vaatimukset:

- 1) EFSA:n olisi perustettava muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevä työryhmä uudelleen ja varmistettava näin, että yksikään jäsen ei ole puolueellinen tai eturistiriita.
- 2) EFSA:n olisi otettava asianmukaisesti huomioon geneettisesti muunnettujen hyönteisten nielemistä koskeva kysymys laatiessaan geneettisesti muunnettuja eläimiä koskevaa ympäristöriskien arviointia koskevaa ohjeasiakirjaansa.
3. Tutkimuksen aikana oikeusasiamies sai EFSA:n lausunnon kantelusta ja kantelijan huomautukset vastauksena EFSA:n lausuntoon. Oikeusasiamiehen päätöksessä otetaan huomioon osapuolten esittämät perustelut ja lausunnot.

Väite siitä, että geneettisesti muunnettuja hyönteisiä käsittelevän työryhmän tiettyjen jäsenten eturistiriitoja koskevia kysymyksiä ja niihin liittyviä väitteitä ei ole käsitelty asianmukaisesti

Oikeusasiamiehelle esitetyt perustelut

4. Valituksen tekijä väitti, että EFSA:n muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevän työryhmän neljästätoista jäsenestä viidellä [1] oli yhteyksiä Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivaan bioteknologiayritykseen, joka pyrkii kaupallistamaan muuntogeenisiä hyönteisiä, muuntogeeniset hyttyset ja maatalouden tuholaiset mukaan luettuina. Kantelija totesi erityisesti, että Oxfordin yliopisto, joka on työryhmän yhden jäsenen työnantaja, investoi bioteknologiayritykseen, jäljempänä 'bioteknologiayritys', joka edistää muuntogeenisiä hyönteisiä. Kantelija totesi myös, että kyseinen työryhmän jäsen sekä eräät muut työryhmän jäsenet työskentelivät tutkimushankkeissa, joissa biotekniikkayritys oli mukana.

5. Lausunnossaan EFSA väitti, että yliopiston työtä ei ole koskaan pidetty eturistiriitana EFSSassa. Se totesi, että perusteet valita yliopiston työntekijät ovat ilmeisiä. Jos tällaisia henkilöitä ei käytettäisi, hylättäisiin juuri ne päätoimiset tutkijat ja professorit, jotka osallistuvat vähiten suoraan kaupalliseen toimintaan.

6. Mitä tulee kantelijan väitteeseen, jonka mukaan työryhmän eri jäsenet työskentelivät tutkimushankkeissa, joissa biotekniikkayritys oli myös kumppani, EFSA totesi, että kantelijan perustelut johtaisivat siihen johtopäätökseen, että EFSA:n asiantuntijat ovat velvollisia paitsi ilmoittamaan sidonnaisuuksia koskevien ilmoitusten tekemiseen käytettyjen lomakkeiden osalta myös omasta ulkopuolisesta toiminnastaan, myös ilmoittamaan, mitä toimia kumppanit ovat toteuttaneet hankkeissa, joiden parissa ne ovat työskennelleet.

7. EFSA totesi niiden asiantuntijoiden määrästä, jotka olivat mukana hankkeissa, joissa biotekniikkayritys oli osallisena, että ainoat näistä asiantuntijoista valituksen taustalla olevat tiedot liittyvät julkaisuihin, joissa esiintyy asiantuntijoiden ja biotekniikkayrityksen nimiä. EFSA totesi, että tällaisten julkaisujen sallimista koskevalla politiikalla pyritään varmistamaan tutkijoille mahdollisimman laaja sananvapaus.

8. Kantelija totesi huomautuksissaan, että asiantuntijan palkkaavan yliopiston taloudelliset edut ovat merkityksellisiä (kyseiseen asiantuntijaan liittyvien) eturistiriitojen arvioinnin kannalta. Kantelija lisäsi, että Oxfordin yliopiston työntekijänä asianomainen asiantuntija teki tosiasiallisesti yhteistä tutkimusta bioteknologiayrityksen kanssa, joka edistää muuntogeenisiä hyönteisiä. Se pysytti myös väitteensä siitä, että työryhmän jäsenet työskentelivät tutkimushankkeissa, joissa myös biotekniikkayritys oli mukana.

Oikeusasiamiehen arviointi

9. EFSA:lla on velvollisuus varmistaa, että sitä neuvovat ulkopuoliset asiantuntijat ovat mahdollisimman laadukkaita. Sillä on myös velvollisuus varmistaa, että nämä asiantuntijat ovat riippumattomia ja että heidän katsotaan myös olevan riippumattomia kolmansien osapuolten vaikutuksesta, joka saattaa vaikuttaa kohtuuttomasti heidän kykyynsä ja halukkuuteensa antaa parasta mahdollista neuvontaa. Oikeusasiamies korostaa, että tällaisen neuvonnan riippumattomuus ja tällaisen riippumattomuuden esiintyminen EU:n kansalaisten silmissä ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan rakentaa luottamusta EFSA:n tärkeään työhön. Lisäksi ja kumulatiivisesti se, että kaikki EU:n toimielimet varmistavat, että niiden valitsema neuvonta on riippumatonta, lisää luottamusta EU:hun. Jos tällainen luottamus vaarantuu, EFSA ja EU lakkaavat olemasta kansalaisten silmissä legitiimit.

10. Kantelija totesi, että Oxfordin yliopistossa työskentelee muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevään työryhmään nimetty asiantuntija ja että Oxfordin yliopistolla on kaupallisia yhteyksiä bioteknologiayritykseen (kantelijan mukaan Oxfordin yliopisto omistaa noin 12,5 prosenttia biotekniikkayrityksen osakkeista). Kantelija korostaa, että tämä tilanne asettaa kyseenalaiseksi kyseisen asiantuntijan kyvyn antaa riippumatonta neuvontaa EFSA:lle.

11. Oikeusasiamies toteaa, että kyseinen asiantuntija on Oxfordin yliopistossa olevan erikoistuneen akateemisen aseman vuoksi selvästi kykenevä antamaan korkealaatuista tieteellistä neuvontaa geneettisesti muunnettuihin hyönteisiin liittyvissä kysymyksissä. Vaikka oikeusasiamies on samaa mieltä siitä, että on hyvä hallintotapa, että EFSA ottaa asiantuntijoiden valinnassa huomioon näin vaikuttavia akateemisia valtuuksia, on myös tarpeen varmistaa, että asianomaisella asiantuntijalla on vapaus antaa neuvoja ilman, että asianomaiset osapuolet ovat kohtuuttomasti vaikuttaneet siihen, erityisesti sellainen, jolla on selvä ja vahva kaupallinen kiinnostus muuntogeenisiä hyönteisiä käsittelevän työryhmän päätelmiin. On tärkeää korostaa ratkaisevan tärkeää kysymystä luottamuksen rakentamisesta EFSA:n työhön ja sen varmistamista, että EFSA säilyttää legitimitteettinsä kansalaisten silmissä, että myös riippumattomuuden puutetta on vältettävä.

12. Oikeusasiamies toteaa, että on yhä yleisempää, että yliopistot ja muut kolmannen tason elimet tekevät tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa tutkimuksen tekemiseksi ja tutkimustulosten kaupallistamiseksi. Perinteinen ymmärrys siitä, että tiedemaailma on välttämättä ja automaattisesti ”itsenäinen”, on kehityttävä vastaamaan näitä korkeakoulujen ja yritysten välisiä syvempiä suhteita. Näkemys, jonka mukaan korkeakoulut, akateemiset laitokset ja yksittäiset tutkijat ovat riippumattomia liiketoiminnasta, ei saa perustua mihinkään ennakko-olettamukseen vaan pikemminkin merkityksellisten tosiseikkojen tutkimiseen.

13. EFSA ei kiistä väitettä, jonka mukaan Oxfordin yliopisto hyötyisi osakkeenomistajana välillisesti biotekniikkayrityksen tuotteiden kaupallistamisesta. Se käsittelee tätä kiistatonta väitettä toteamalla, että *”yliopiston tekemää työtä ei ole koskaan pidetty eturistiriidana EFSA:ssa”*. Se lisää, että *”tämän valinnan perustelut ovat ilmeiset: tällaisella lähestymistavalla suljettaisiin pois juuri ne päätoimiset tutkijat ja professorit, jotka osallistuvat vähiten suoraan kaupalliseen toimintaan*. Oikeusasiamies ei ole samaa mieltä tästä lähestymistavasta, joka heijastaa perinteistä ja nyt vanhentunutta yliopistojen ymmärtämystä. Oikeusasiamies katsoo, että saattaa hyvinkin olla mahdollista ja todennäköistä, että monet yliopistot ja korkeakoulujen henkilöstö ovat edelleen riippumattomia kolmansien osapuolten vaikutuksesta. Kysymys siitä, ovatko yliopisto ja sen henkilöstö tietyssä tapauksessa riippumattomia kolmannen osapuolen vaikutuksesta, riippuu kuitenkin siitä, millainen suhde yliopistolla on tällaisiin kolmansiin osapuoliin, sekä mekanismeista, joilla yliopisto hallinnoi tätä suhdetta.

14. Oxfordin yliopiston ja biotekniikkayrityksen välisestä suhteesta oikeusasiamies toteaa, että Oxfordin yliopistolla on välitön taloudellinen intressi kyseisen yhtiön kaupalliseen menestykseen. Tämä etu ei ole merkityksetön; EFSA ei ole myöskään kiistänyt valituksen tekijän väitettä, jonka mukaan biotekniikkayritys on maailman johtava muuntogeenisten hyönteisten alalla, jolla on ilmeisen valtava kaupallinen potentiaali. Vaikuttaa siis siltä, että Oxfordin yliopisto hyötyy huomattavasti, jos yritys menestyy.

15. Kyseisen yrityksen menestys näyttäisi riippuvan suuresti tieteellisten haasteiden voittamisesta, lainsäädännöllisten hyväksyntöjen saamiseen liittyvien haasteiden voittamisesta ja yleisön luottamuksen saavuttamisesta sen tuotteisiin liittyvän haasteen voittamisesta. Tässä yhteydessä yritys ja sitä kautta Oxfordin yliopisto hyötyvät, jos julkiset elimet, kuten EFSA,

suhtautuvat myönteisesti geneettisesti muunnettuihin hyönteisiin.

16. Tässä yhteydessä olisi asianmukaista, että yliopisto, jos se haluaa investoida kaupallisiin hankkeisiin ja haluaa samalla varmistaa, että se ja sen henkilöstö ovat riippumattomia näistä investoinneista johtuvista vaikutuksista, ottaa käyttöön mekanismeja, kuten ”Kiinan muurit” [2], joilla estetään yliopiston investointiosaston viestintä ja ohjeet, jotka vaikuttavat akateemiseen osaan.

17. Oikeusasiamies katsoo, että EFSA:n olisi pitänyt pyytää asianomaista asiantuntijaa toimittamaan EFSA:lle yksityiskohtaiset tiedot Oxfordin yliopiston ja bioteknologiayrityksen välisestä suhteesta ja mekanismeista, jotka Oxfordin yliopisto oli ottanut käyttöön varmistaakseen, ettei tämä suhde vaarantaisi asiantuntijan riippumattomuutta, ennen kuin hänet nimitettiin geneettisesti muunnettuja hyönteisiä käsittelevään työryhmään. Sen olisi tämän jälkeen pitänyt tutkia näitä yksityiskohtia määrittääkseen, riittävätkö ne poistamaan jopa eturistiriidan ilmenemisen. EFSA ei tehnyt niin. Koska se ei ole tehnyt näin, se ei ole vakuuttanut, että asiantuntijan riippumattomuuden varmistamiseksi oli käytössä tarvittavat mekanismit. Kyseessä oli hallinnollinen epäkohta, josta oikeusasiamies esittää kriittisen huomautuksen.

18. Tässä yhteydessä oikeusasiamies toteaa myös, että EFSA ei ole ottanut asianmukaisesti huomioon yliopistojen muuttuvaa luonnetta eturistiriitoja koskevissa säännöissään ja eturistiriitoja koskevissa lomakkeissaan. Edellä esitetyn perusteella oikeusasiamies esittää vastaavan lisähuomautuksen.

19. Kantelija väittää myös, että kyseinen asiantuntija työskenteli yliopistossa erityisessä hankkeessa yhteistyössä biotekniikkayrityksen kanssa. Oikeusasiamies toteaa, että EFSA on itse asiassa saanut asiantuntijalta yksityiskohtaiset selvitykset tämän bioteknologiayrityksen kanssa tehtävän yhteistyön täsmällisestä luonteesta. Näiden selvitysten perusteella vaikuttaa siltä, että biotekniikkayritys ei ole rahoittanut tai rahoittanut kyseisiä hankkeita. Ne rahoittivat pikemminkin julkinen elin eli Yhdistyneen kuningaskunnan kansallinen rahoituslaitos. Oikeusasiamies ei ole samaa mieltä siitä, että tämä järjestely merkitsisi asiantuntijan riippumattomuuden menettämistä. Hän ei näe tästä järjestelystä johtuvaa mekanismia, jonka avulla yritys saisi minkäänlaista vipuvaikutusta tai vaikutusvaltaa asiantuntijaan nähden. Oikeusasiamies katsoo näin ollen, että kantelun tämän näkökohdan osalta ei ole hallinnollista epäkohtaa.

20. Kantelija väittää myös, että kyseisen työryhmän muut asiantuntijat työskentelivät biotekniikkayrityksen rinnalla hankkeissa, erityisesti Maailman terveysjärjestön hankkeessa, jossa myös biotekniikkayritys oli mukana. Oikeusasiamies toteaa kuitenkin, että biotekniikkayritys ei ole rahoittanut tai muutoin rahoittanut kyseisiä hankkeita (jotka Maailman terveysjärjestö on järjestänyt ja rahoittanut) ja että hankkeilla ei ollut suoraa kaupallista tavoitetta. Se, että biotekniikkayhtiö osallistui myös tähän hankkeeseen, ei sellaisenaan voinut merkitä sitä, että yhtiö olisi saanut minkäänlaista vaikutusvaltaa asiantuntijoihin, joita myös kutsuttiin osallistumaan Maailman terveysjärjestön järjestämään ja rahoittamaan hankkeeseen. Oikeusasiamies katsoo näin ollen, että kantelun tämän näkökohdan osalta ei ole hallinnollista

epäkohtaa.

21. Kantelija näyttää myös väittävän, että tietyt geneettisesti muunnettuja hyönteisiä käsittelevän työryhmän jäsenet laativat akateemisia asiakirjoja yhdessä biotekniikkayrityksen palveluksessa olevien henkilöiden kanssa. Oikeusasiamies katsoo, että paperien yhteiskirjoittaja akateemisessa lehdessä ei merkitse sitä, että biotekniikkayritys olisi saanut minkäänlaista vaikutusvaltaa tai vaikutusvaltaa asiantuntijoihin, koska eri tekijöiden välillä ei ole kaupallisia yhteyksiä. Oikeusasiamies katsoo näin ollen, että kantelun tämän näkökohdan osalta ei ole perusteltua tehdä lisätutkimuksia.

22. Mitä tulee kantelijan väitteeseen, jonka mukaan työryhmä perustetaan uudelleen, oikeusasiamies toteaa, että työryhmä sai työnsä päätökseen vuonna 2013. Näin ollen edellä 17 kohdassa mainittua hallinnollista epäkohtaa ei voida enää korjata. Tulevaisuudessa oikeusasiamies kuitenkin kehottaa EFSAa omaksuma erilaisen lähestymistavan, jotta EFSA ei objektiivisen näkemyksen mukaan voida kyseenalaistaa sen ryhmiensä nimeämistä asiantuntijoista. Oikeusasiamies haluaa tässä yhteydessä tunnustaa EFSA:n suuret ponnistelut eturistiriitoja koskevien sääntöjensä parantamiseksi. Edellä esitetyn perusteella vaikuttaa kuitenkin tarpeelliselta, että se ryhtyy lisätoimiin sen varmistamiseksi, että sen säännöt heijastavat tiedeyhteisön muuttuvaa luonnetta [3].

Väite, jonka mukaan geneettisesti muunnettujen hyönteisten nauttimista koskevaa kysymystä ei ole käsitelty asianmukaisesti geneettisesti muunnettujen eläinten ympäristöriskien arviointia koskevan ohjeasiakirjan luonnoksessa

Oikeusasiamiehelle esitetty perustelut

23. Kantelija väittää, että ihmiset voivat syödä hedelmissä ja vihanneksissa kuolleiden muuntogeenisten hyönteisten toukat. Kantelijan mukaan viittaus tällaisiin toukkeihin olisi näin ollen pitänyt sisällyttää sen geneettisesti muunnettuja eläimiä koskevan ympäristöriskien arviointia koskevan ohjeasiakirjan *luonnokseen*. Kantelija väittää, että EFSA ei kuitenkaan ottanut tätä seikkaa huomioon laatiessaan luonnosta muuntogeenisten eläinten ympäristöriskien arviointia koskevaksi ohjeasiakirjaksi.

24. EFSA väitti, että valituksen tekijä viittasi ohjeasiakirjan *luonnokseen*, jota ei ollut vielä viimeistelty ja joka annettiin ennen julkista kuulemistä. EFSA totesi, että julkisen kuulemisen jälkeen julkaistun ohjeasiakirjan *lopulliseen versioon* sisältyi yksityiskohtaisempi ja kattavampi kohta valitusta asiasta. EFSA totesi, että tämä kohta kuvastaa julkisen kuulemisen tuloksia, joihin valituksen tekijä osallistui. Kantelija väitti huomautuksissaan lähinnä, että ohjeasiakirjan *lopullisesta versiosta ei ollut kuultu riittävästi, ja vaikka kyseisessä versiossa* annettiin neuvoja siitä, mitä menettelyä (hakijoille) olisi käytettävä, lopullinen versio ei ollut kattava eli siinä ei vielä kukaan nimenomaisesti mainittu kuolleita muuntogeenisiä hyönteistoukkia elintarvikkeissa.

Oikeusasiamiehen arviointi

25. Oikeusasiamies katsoo, että EFSA on selittänyt asianmukaisesti kantansa väitteeseen.

Oikeusasiamies on myös tutkinut EFSA:n lopullisen tieteellisen lausunnon ja toteaa, että EFSA on käsitellyt asiaa lopullisessa asiakirjassa, jossa todetaan seuraavaa:

”EU:n markkinoille saatetut ja ympäristöön päästetyt muuntogeeniset hyönteiset (kuten tässä asiakirjassa tarkoitetaan; katso luku 1) ei yleensä ole tarkoitettu käytettäväksi elintarvikkeena tai rehuna. Sen vuoksi tämän ohjeasiakirjan tässä osassa tarkastellaan ensisijaisesti muuntogeenisten hyönteisten vaikutuksia ihmisten terveyteen muiden altistumisreittien kuin nielemisen tai nauttimisen kautta. Näitä ovat silmä- ja nenäaltistus sekä altistuminen ihokosketuksen ja hengityksen kautta. Hakijoiden olisi kuitenkin arvioitava, kuinka todennäköisesti ihmiset altistuvat suun kautta muuntogeenisille hyönteisille tai heidän tuotteilleen, joita ei ole tarkoitettu elintarvike- tai rehukäyttöön. Jos tällainen altistuminen on todennäköistä ja nieleminen tai saanti tapahtuu tasoilla, jotka voivat mahdollisesti vaarantaa ihmiset, hakijoiden olisi sovellettava arviointimenettelyjä, jotka on kuvattu muuntogeenisistä eläimistä peräisin olevien elintarvikkeiden ja rehujen riskinarvioinnista ja eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä näkökohdista annetussa EFSA:n ohjeasiakirjassa (EFSA, 2012a). [4] ”

26. Oikeusasiamies katsoo näin ollen, että EFSA on puuttunut asiaan eikä tätä väitettä ole perusteltu tutkia enempää. Oikeusasiamies korostaa, ettei hän ota kantaa EFSA:n kannan tieteellisiin ansioihin.

Johtopäätös

Kantelua koskevan tutkimuksen perusteella oikeusasiamies päättää asian käsittelyn seuraavalla kriittisellä huomautuksella:

EFSA ei ole varmistanut, että tiedemaailmassa työskentelevät asiantuntijat ilmoittavat kaikki asiaankuuluvat tiedot EFSA:lle.

Päätöksestä ilmoitetaan valituksen tekijälle ja EFSA:lle.

Lisähuomautus

EFSA:n olisi tarkistettava eturistiriitoja koskevia sääntöjään ja niihin liittyviä ohjeita ja lomakkeita, joita se käyttää etunäkökohtia koskevissa ilmoituksissa.

Emily O'Reilly

Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg 30.1.2015

[1] EFSA nimeää 15 tieteellistä asiantuntijaa ja 2 kuulemisasiantuntijaa.

[2] ”Kiinalainen muuri” on liiketoimintatermi, joka kuvaa organisaatiossa olevaa informaation estettä, joka on pystytetty estämään eturistiriitoja aiheuttavaa vaihtoa tai viestintää.

[3] Oikeusasiamies tekee parhaillaan oma-aloitteista tutkimusta (OI/6/2014/NF) Euroopan komission perustamien asiantuntijaryhmien kokoonpanosta. Tutkimuksen odotetaan valmistuvan myöhemmin tänä vuonna. Vaikka tutkimuksessa keskitytään komission perustamiin asiantuntijaryhmiin, sen päätelmiä voidaan soveltaa myös laajemmin EU:n virastoihin.

[4] Ks. <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/doc/3200.pdf>